

ЗОЛОТЕ ВАРВАРСЬКЕ НАСЛІДУВАННЯ МОНЕТ ОЛЕКСАНДРІЙСЬКОЇ ТРОАДИ, ЗНАЙДЕНЕ НА ЖИТОМИРЩИНІ

GOLDEN BARBARIAN INHERITANCE OF COINS OF THE ALEXANDRIA TROADA, FOUND IN ZHYTOMYR REGION

На території південно-західної України знаходиться велика кількість монет – наслідувань римського ауреуса. Трапляються як переливки, так і ті, що відливались в довільній формі, але є і ті, що чеканились. Штемпелі для чеканки могли виготовлятися на місці, а могли бути викрадені під час набігів на прилеглі території.

Одним із таких прикладів є наслідування монет Олександрійської Троади, або просто Троади. Це колишнє давньогрецьке місто та римська колонія, порт на Егейському морі поблизу північного краю західного узбережжя Туреччини. В Троаді, серед інших номіналів, чеканились бронзові монети такого типу (малюнки 1 і 2).

мал. 1

мал. 2

За однією із версій у 262 році, під час набігу готів на місто було пограбовано монетний двір і викрадено штемпелі. Ось цитата із з Leu Numismatik AG: «Історія цієї монети нагадує стародавній трилер: це 262 рік, коли жителі Олександрійської Троади помічають флот, що наближається до Дарданелл з півдня. Дзвенить сигнал тривоги, і крики паніки наповнюють вулиці: «Готи тут, готи тут!». Тисячі готських грабіжників висаджуються на узбережжі Троади, навантажені награбованими багатствами з усієї Греції та Малої Азії, і починають облогу багатого міста. Як показали археологічні розкопки, загартовані в битвах варвари не мали жодних проблем з проникненням через стіни міста, перш ніж вони вбили населення та

пограбували храми та будинки. Зміна сцени на Париж, 1881 рік: Національна бібліотека отримує монету Галлієна з дірками з Александрійської Троади з місцевим мотивом на реверсі. (Lupa Romana), але, на загальний подив, він викарбований із золота. Незвичайний метал і злегка хибні легенди на аверсі змушують нумізматів зробити висновок, що це має бути досить дивна варварська імітація. Що було з цими «ауреями» провінційного монетного двору, який був дуже активним за Валеріана I та Галлієна, але карбувалися лише з бронзи? Розгадка цієї загадки була запропонована лише в 2017 році, коли А. Бурше та К. Мизгін опублікували ще два «ауреї» Галлієна з Олександрії Троади. Вони змогли довести, що місцевий провінційний монетний двір, мабуть, потрапив до рук готів, коли місто було пограбовано в 262 році. Коли варвари повернулися на свої землі на північний захід від Чорного моря, вони забрали з собою додому вкрадену монету і почали карбувати власні монети з награвованого золота. Остаточний доказ їхньої теорії було надано в паризькому зразку, який був викарбований з повторно ограненої аверсної матриці, тоді як реверс відповідає провінційній монеті з Олександрійської Троади: тепер стало очевидно, що це не проста імітація, а що монета була вибита викраденими штемпелями з провінційного монетного двору Олександрії, і що готичний художник у якийсь момент перерізав лицьову сторону штемпеля через сильне зношення».

Декілька таких монет було раніше знайдено на території України, їх наведено в каталозі «Варварських наслідувань римських монет» (каталог складено із монет, знайдених на території України та Молдови), малюнки 3 та 4.

мал. 3

мал. 4

Ще декілька таких монет було продано на закордонних аукціонах, малюнки 5 та 6.
Leu Numismatik Auction 4, 25.05.2019, lot 430.

мал. 5

Bertolami Fine Arts, Auction 87, 14.12.2020, lot 597.

мал. 6

Нещодавно, 07.11.24, на аукціоні Віоліті було виставлено на продаж аналогічну монету, малюнок 7.

мал. 7

Аверс – лауреат, драпірований імператорський бюст праворуч; навколо, псевдолегенда, реверс – вовчиця, яка стоїть праворуч, вигодовує близнюків Рема і Ромула, над нею надпис COL AVG ALE, під лінією надпис TROAD, AV (7,32 гр; 25 мм.; h 6). Монету знайдено в Житомирській області.